

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/139396,W-audycji-Przystanek-Historia-w-Polskim-Radiu-o-postrzeganiu-Zolnierzy-Wyklętych.html>
19.04.2024, 03:47

W audycji „Przystanek Historia” w Polskim Radiu o postrzeganiu Żołnierzy Wyklętych - 3 marca 2021

Audycja została wyemitowana w środę o godz. 19.30 na antenie Programu I Polskiego Radia

„Przystanek Historia” w Polskim Radiu

1 marca 2021 roku po raz 10. obchodziliśmy Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych. O tym co udało się osiągnąć w czasie 10 lat obecności tego dnia w świadomości Polaków, jak w przeciągu dekady zmieniło się postrzeganie żołnierzy II konspiracji antykomunistycznej oraz o sposobach ich upamiętniania red. Dorota Truszczak rozmawiała z dr. Tomaszem Łabuszewskim z warszawskiego oddziału IPN.

Dr Tomasz Łabuszewski podkreśla, że nazwa, jaką określa się ludzi walczących po wojnie o niepodległość kraju, to bardziej pojęcie z dziedziny popkultury niż nauki. – Jeżeli precyzyjnie mielibyśmy zdefiniować uczestników tego zjawiska, to są to członkowie polskiego niepodległościowego podziemia antykomunistycznego – wyjaśnia historyk. Zauważa, że w czasie wojny używano tego samego pojęcia, tylko zamiast antykomunistycznego mówiono o antyniemieckim. – To często byli ci sami ludzie – mówi. Przypomina, że w czasie wojny Armia Krajowa dążyła do scalenia różnych struktur wojskowych. W marcu 1944 roku została podpisana ostatnia umowa scalenkowa z NSZ-em. Dzięki temu w momencie nadejścia Sowietów, Armia Krajowa grupowała w swoich szeregach członków przybudówek wojskowych wszystkich partii politycznych tworzących Polskie Państwo Podziemne.

Gość Programu 1 Polskiego Radia ze smutkiem zauważa, że w minionych 10 latach

mieliśmy do czynienia raczej z boomem popkulturowym, a nie naukowym. Wskazuje, że elementem niezwykle nośnym okazała się ludowość i prowincjonalność owej konspiracji. – Miało miejsce przesunięcie punktu ciężkości z dużych miast na prowincję, głównie na polską wieś – odnotowuje. Każda wiejska społeczność ma teraz swojego bohatera i choć są oni nieznanymi ogółowi Polaków, to 1 marca można go wspominać i honorować.

Przyznaje, że ta tematyka nie cieszy się popularnością wśród środowisk akademickich. – Pewna praca, z niewiadomych dla mnie powodów, nie została przez te 10 lat wykonana, a IPN nie zastąpi wszystkich placówek uniwersyteckich na terenie całej Polski – ocenia. Jego zdaniem, jeśli chce się popularyzować tę tematykę, to jest to zadanie dla twórców sztuki, nie tylko filmowej, wszystkich dziedzin.

Ponadto w audycji:

- w ramach [kampanii edukacyjnej „Giganci nauki PL”](#) rozmawialiśmy o [Janie Czochralskim](#), wybitnym polskim chemiku, wynalazcy, twórcy rewolucyjnej metody otrzymywania monokryształów krzemu. Dziś jest najczęściej cytowanym polskim uczonym. Jest fenomenem, o którym gość magazynu prof. Edward Malak – prawnik, historyk techniki – mówi, że zaplątał się w politykę, grę wielkich państw, przemysłów. Był obiektem rywalizacji, zazdrości niektórych naukowców w Polsce po 1945 roku. Zarzucono mu współpracę z Niemcami podczas okupacji. Senat Politechniki Warszawskiej nie zgodził się na jego powrót na uczelnię. Zrehabilitował go dopiero w 2011 roku.

W ramach kampanii edukacyjnej „Giganci nauki PL” ukazał się pięciotomowy słownik polskich i związanych z Polską odkrywców, wynalazców oraz pionierów nauk matematyczno-przyrodniczych i techniki, wydany pod redakcją prof. Bolesława Orłowskiego, jako dzieło Instytutu Historii Nauki im. Ludwika i Aleksandra Birkenmajerów PAN oraz Instytutu Pamięci Narodowej. Jednym z bohaterów słownika jest właśnie Jan Czochralski.

- dr Witold Bagieński z Archiwum IPN opowiadał o książce pt.: [„Leksykon bezpieczeństwa. Kadra kierownicza aparatu bezpieczeństwa 1944-1956. Tom I”](#);
- było/będzie – wybrane wydarzenia organizowane przez IPN, wśród nich m.in.: [audiobook *Tak było. Wspomnienia partyzanta 3. i 5. Wileńskiej Brygady AK Józefa Bandzo ps. „Jastrząb”*](#), [internetowa premiera filmu *Kotwicz – Ostatni Komendant*](#) oraz [otwarcie Przystanku Historia – Centrum Edukacyjnego IPN im. gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie](#).

POSŁUCHAJ AUDYCJI

Poprzednia audycja: [„Przystanek Historia”, 17 lutego 2021](#)

[Odcinki archiwalne na portalu przystanekhistoria.pl](#)

* * *

Cykl audycji „Przystanek Historia” jest realizowany wspólnie przez Instytut Pamięci Narodowej i Program I Polskiego Radia. Rozmowy poświęcone są ważnym wydarzeniom, które wpłynęły na dzieje Polski w XX wieku oraz ludziom, którzy tę historię tworzyli.